

Polecenia podsumowujące

1. Opisz uwarunkowania geograficzne, które miały wpływ na rozwój cywilizacji w dorzeczu Tygrysu i Eufratu.
2. Scharakteryzuj system organizacji państw i społeczeństw na terenie Mezopotamii.
3. Podaj nazwę zasady wprowadzonej w Kodeksie Hammurabiego.
4. Przedstaw największe osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii.

◆ Cztery główne cywilizacje Mezopotamii

Sumer, Akad, Babilon, Asyria – pierwsze cywilizacje powstałe w dorzeczu Tygrysu i Eufratu w krainie o nazwie Mezopotamia.

◆ Uwarunkowania geograficzne

Żyzne doliny rzek sprzyjające osadnictwu, rolnictwu i hodowli.
Dostatek wody potrzebnej do egzystencji.
Klimat dogodny dla wegetacji roślin.

◆ Polityka

Sumer

- powstanie w IV tysiącleciu p.n.e.
- brak scentralizowanego państwa, wiele miast-państw
- ziggurat – sztuczne wzniesienie ze świątynią lokalnego boga opiekuńczego, najważniejszy punkt każdego miasta-państwa
- główne miasta – Ur, Uruk, Kisz, Umma, Lagasz, Nippur, Eridu

Akad

- powstanie w wyniku zwycięstw Akadyjczyków nad Sumerami na przełomie XXIV i XXIII w. p.n.e.
- Sargon I Wielki – najwybitniejszy władca
- pierwsze w dziejach imperium
- upadek wskutek najazdów okolicznych plemion
- główne miasto – Akad

Babilon

- rozkwit w XVIII w. p.n.e.
- Hammurabi – najwybitniejszy władca, twórca kodeksu praw
- główne miasto – Babilon

Asyria

- powstanie w XVIII w. p.n.e. w północnej części Mezopotamii
- agresywna polityka oparta na podbojach
- silnie rozwinięta armia zawodowa
- upadek pod koniec VII w. p.n.e.
- główne miasto – Niniwa

◆ Ustrój i społeczeństwo

Wszystkie cztery cywilizacje – monarchie despotyczne, pełnia władzy w rękach króla, często utożsamianego z bogiem (np. w Asyrii).

Grupy społeczne

- warstwa panująca
- ludność wolna
- niewolnicy

◆ Religie

Politeizm (wielobóstwo).

Przykładowi bogowie – Anu i Enlil (Sumer), Marduk (Babilon), Aszur (Asyria).

Wiara w istnienie bóstw opiekuńczych.

◆ Osiągnięcia i wynalazki

Wynalezienie pisma (pismo klinowe).

Wynalezienie koła.

Udoskonalanie systemów irygacyjnych.

Wynalezienie metody wytwarzania szkła.

Opracowanie techniki wytopu brązu.

Rozwój matematyki (stworzenie sześćdziesiątego systemu liczbowego).

Rozwój astronomii.

Powstanie Kodeksu Hammurabiego.

Polecane publikacje

Marian Bielicki, *Zapomniany świat Sumerów*, Warszawa 1996.

Marc van de Mieroop, *Hammurabi. Król Babilonu*, Poznań 2016.

Georges Roux, *Mezopotamia*, Warszawa 2018.

